

WYROK TRYBUNAŁU
z dnia 29 czerwca 2006 r.*

W sprawie C-308/04 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 Statutu Trybunału Sprawiedliwości,
wniesione w dniu 19 lipca 2004 r.,

SGL Carbon AG, z siedzibą w Wiesbaden (Niemcy), reprezentowana przez
M. Klusmanna i K. Beckmanna, Rechtsanwälte,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez A. Bouqueta
i M. Schneidera oraz przez H. Gading, działających w charakterze pełnomocników,
z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

* Język postępowania: niemiecki.

Tokai Carbon Co. Ltd, z siedzibą w Tokio (Japonia),

Nippon Carbon Co. Ltd, z siedzibą w Tokio,

Showa Denko KK, z siedzibą w Tokio,

GrafTech International Ltd, dawniej UCAR International Inc., z siedzibą w Wilmington (Stany Zjednoczone),

SEC Corp., z siedzibą w Amagasaki (Japonia),

The Carbide/Graphite Group Inc., z siedzibą w Pittsburghu (Stany Zjednoczone),

strona skarżąca w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (druga izba)

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca),
P. Kūris, G. Arestis i J. Klučka, sędziowie,

rzecznik generalny: L.A. Geelhoed,
sekretarz: K. Sztranc, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 września 2005 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 stycznia 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ SGL Carbon AG (zwana dalej „SGL Carbon”) żąda w odwołaniu uchylenia wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 i T-252/01 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1181 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”) w części oddalającej skargę dotyczącą art. 3 i 4 decyzji Komisji 2002/271/WE z dnia 18 lipca 2001 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 traktatu WE oraz art. 53 porozumienia o EOG — sprawa COMP/E-1/36.490 — Elektrody grafitowe (Dz.U. 2002, L 100, str. 1, zwanej dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 17

- 2 Artykuł 15 rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 1962, 13, str. 204), przewiduje:

„1. Komisja może, w formie decyzji, nakładać na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne w wysokości 100–5000 jednostek rozliczeniowych, jeśli umyślnie lub na skutek niedbalstwa:

[...]

- b) udzielają nieprawdziwych [...] informacji żądanych zgodnie z art. 11 ust. 3 lub 5 [...];

[...]

2. Komisja może nałożyć, w drodze decyzji, na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne w wysokości 1000–1 000 000 jednostek rozliczeniowych albo ponad tę kwotę do dziesięciu procent wartości osiągniętego

w poprzednim roku gospodarczym obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu, jeśli umyślnie lub przez niedbalstwo:

a) naruszają art. [81] ust. 1 lub art. [82] traktatu [...],

[...]

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej należy uwzględnić, oprócz wagi naruszenia, również okres trwania tego naruszenia.

[...]”.

Wytyczne

- 3 Komunikat Komisji zatytułowany „Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy artykułu 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz artykułu 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali” (Dz.U. C 9, str. 3, zwany dalej „wytycznymi”) stanowi w preambule:

„Przedstawione [...] zasady powinny zapewnić przejrzystość oraz bezstronność decyzji Komisji zarówno w oczach przedsiębiorstw, jak również Trybunału Sprawiedliwości przy jednoczesnym respektowaniu posiadanego przez Komisję

prawa do ustalania grzywien według własnego uznania, w ramach odnośnego prawodawstwa, w granicach 10% wartości całości obrotu. Jednakże decyzja taka musi być podjęta zgodnie z konsekwentną i niedyskryminacyjną polityką, która jest spójna z celami nakładania grzywien za naruszenia zasad konkurencji.

Nowa metoda określania kwoty grzywiny będzie zgodna z następującymi przepisami, które na wstępie określają kwotę podstawową, która będzie zwiększona tak, aby umożliwić wzięcie pod uwagę okoliczności obciążających oraz zmniejszana tak, aby wziąć pod uwagę okoliczności łagodzące”.

Komunikat w sprawie współpracy

- 4 W komunikacie dotyczącym nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. C 207, str. 4, zwanym dalej „komunikatem w sprawie współpracy”) Komisja określiła warunki, na jakich przedsiębiorstwa współpracujące z nią w trakcie dochodzenia w sprawie kartelu mogą być zwolnione z grzywiny lub skorzystać z obniżenia grzywiny, którą w innym wypadku musiałyby zapłacić.
- 5 Zgodnie z pkt A ust. 5 komunikatu w sprawie współpracy:

„Współpraca przedsiębiorstwa z Komisją jest jedną z wielu okoliczności, które Komisja bierze pod uwagę przy wymierzaniu kary pieniężnej [...]” [tłumaczenie nieoficjalne].

Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

- 6 Artykuł 4 protokołu nr 7 do Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., stanowi, co następuje:

„Zakaz ponownego sądenia lub karania

1. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa.

2. Postanowienia poprzedniego ustępu nie stoją na przeszkodzie wznowieniu postępowania zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego danego państwa, jeśli zaistnieją nowe lub nowo ujawnione fakty lub jeśli w poprzednim postępowaniu dopuszczono się rażącego uchybienia, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być uchylone na podstawie artykułu 15 konwencji”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu i sporna decyzja

7 Okoliczności leżące u podstaw wniesionej do Sądu skargi zostały przedstawione w zaskarżonym wyroku w następujący sposób:

„1 Decyzją 2002/271/WE [...] Komisja stwierdziła, że liczne przedsiębiorstwa uczestniczyły w szeregu porozumień i uzgodnionych praktyk w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE oraz art. 53 porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym [z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, str. 3, zwanego dalej »porozumieniem EOG«)] w sektorze elektrod grafitowych.

2 Elektrody grafitowe są wykorzystywane przede wszystkim do produkcji stali w łukowych piecach elektrycznych. Wytwarzanie stali za pomocą tych pieców polega w istocie na procesie recyklingu, w trakcie którego odpady stalowe są przetwarzane na nową stal — w przeciwieństwie do klasycznej metody produkcji stali z rudy żelaza w wielkich piecach z dmuchem wzbogaconym w tlen. Żłom jest topiony w piecu łukowym za pomocą dziewięciu, zebranych w zespoły po trzy, elektrod. Ze względu na dużą intensywność procesu topienia jedna elektroda zużywa się w ciągu ośmiu godzin. Wytworzenie jednej elektrody trwa około dwóch miesięcy. Żaden inny produkt nie może zastąpić elektrod grafitowych w ramach wyżej opisanego procesu produkcyjnego.

3 Popyt na elektrody grafitowe jest bezpośrednio związany z wielkością produkcji stali w łukowych piecach elektrycznych. Największymi klientami są huty, które stanowią około 85% nabywców. W 1998 r. światowa produkcja stali surowej

wynosiła 800 milionów ton, z czego 280 milionów ton zostało wytworzonych w elektrycznych piecach łukowych [...].

[...]

- 5 W latach osiemdziesiątych XX w. rozwój technologiczny umożliwił znaczne ograniczenie zużycia elektrod w przeliczeniu na tonę wytworzonej stali. W okresie tym przemysł hutniczy został w znacznym stopniu zrestrukturyzowany. Osłabienie popytu na elektrody zapoczątkowało proces restrukturyzacji światowego przemysłu zajmującego się wytwarzaniem elektrod, a wiele fabryk zamknięto.
- 6 W 2001 r. europejski rynek elektrod grafitowych był zaopatrywany przez dziesięciu zachodnich producentów [...].
- 7 Na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17 [...] urzędnicy Wspólnoty przeprowadzili w dniu 5 czerwca 1997 r. niezapowiedziane jednoczesne kontrole pomieszczeń należących do [pewnych producentów elektrod grafitowych].
- 8 Tego samego dnia agenci Federal Bureau of Investigation (FBI) przeprowadzili w Stanach Zjednoczonych przeszukania w pomieszczeniach należących do kilku producentów. W następstwie tych przeszukań wszczęto, pod zarzutem

uczestnictwa w zabronionym kartelu, postępowanie karne przeciwko [...] SGL [...]. Wszystkie oskarżone przyznały się do zarzucanych im czynów i zgodziły się na zapłacenie grzywny, [ustalonych] na kwotę 135 milionów USD w przypadku SGL [...].

[...]

- 10 W Stanach Zjednoczonych wniesiono także przeciwko [...] SGL powództwa o odszkodowanie karne (*triple damages*) na rzecz grupy nabywców.
- 11 W Kanadzie [...] [w] lipcu 2000 r. SGL przyznała się do zarzucanych jej czynów i zgodziła się na zapłacenie grzywny w kwocie 12,5 miliona CAD z tytułu [...] naruszenia [kanadyjskiej ustawy o konkurencji]. W czerwcu 1998 r. kanadyjscy producenci stali wniesli przeciwko SGL powództwa cywilne, zarzucając jej uczestnictwo w zabronionym kartelu.
- 12 W dniu 24 stycznia 2000 r. Komisja skierowała do zainteresowanych przedsiębiorstw pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Postępowanie administracyjne doprowadziło do wydania w dniu 18 lipca 2001 r. [spornej] decyzji, w której zarzucono przedsiębiorstwom będącym stroną skarżącą [...] ustalenie cen na poziomie światowym, a także podział rynków krajowych i regionalnych rozpatrywanego produktu według zasady »producenta krajowego«: [...] SGL [...] [odpowiadała za część] Europy [...].
- 13 Zgodnie ze [sporną] decyzją zasady rządzące kartelem były następujące:

— ceny elektrod musiały być ustalane na poziomie światowym;

- decyzje cenowe każdej spółki musiały być podejmowane wyłącznie przez prezesa lub dyrektorów generalnych;

- »producent krajowy« musiał ustalać cenę rynkową na swoim »terytorium«, a inni producenci »szli jego śladem«;

- na rynkach »innych niż krajowe«, czyli tych, na których nie było żadnego producenta »krajowego«, ceny były ustalane w drodze konsensusu;

- producenci »inni niż krajowi« nie mogli konkurować w agresywny sposób i wycofywali się z rynków »krajowych« innych producentów;

- niedozwolone było zwiększanie mocy produkcyjnych (producenci japońscy mieli zmniejszyć swoje moce produkcyjne);

- niedozwolony był jakikolwiek transfer technologii poza krąg producentów uczestniczących w kartelu.

14 [Sporna] decyzja wyjaśnia dalej, że te zasady rządzące kartelem zostały wprowadzone w życie poprzez spotkania kartelu, które odbywały się na różnych szczeblach: spotkania »szefów«, spotkania »grup roboczych«, spotkania grupy producentów europejskich (z pominięciem producentów japońskich), spotkania krajowe lub regionalne poświęcone specyficznym rynkom i kontaktom dwustronnym pomiędzy przedsiębiorstwami.

[...]

16 Na podstawie dokonanych w [spornej] decyzji ustaleń faktycznych i ocen prawnych Komisja nałożyła na zainteresowane przedsiębiorstwa grzywny, których kwota została obliczona zgodnie z metodą przedstawioną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy artykułu 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz artykułu 65 ust. 5 traktatu EWWiS [...] oraz w komunikacie dotyczącym nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli [...].

17 W art. 3 sentencji [spornej] decyzji zostały nałożone następujące grzywny:

[...]

SGL: 80,2 miliona EUR;

[...]

18 Artykuł 4 sentencji nakazuje przedsiębiorstwom zapłatę grzywny w ciągu trzech miesięcy od dnia podania do wiadomości [spornej] decyzji, pod rygorem zapłaty odsetek w wysokości 8,04%”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 8 SGL Carbon i inne przedsiębiorstwa będące adresatami spornej decyzji wniosły do Sądu Pierwszej Instancji skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

9 W zaskarżonym wyroku Sąd uznał i rozstrzygnął w szczególności, że:

„[...]

2) W sprawie T-239/01 SGL Carbon przeciwko Komisji:

— kwota grzywny nałożonej na skarżącą w art. 3 decyzji 2002/271 zostaje ustalona na 69 114 000 EUR;

— skarga w pozostałej części zostaje oddalona;

[...]”.

Odwołanie

10 SGL Carbon wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku w sprawie T-239/01 w części oddalającej skargę dotyczącą art. 3 i 4 spornej decyzji;

- ewentualnie obniżenie grzywny nałożonej na stronę skarżącą na mocy art. 3 powyższej decyzji oraz odsetek za zwłokę ustalonych w art. 4 tej decyzji w związku z pismem Komisji z dnia 23 lipca 2003 r.;

- lub przekazanie sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania w celu wydania nowego wyroku uwzględniającego pogląd prawny Trybunału;

- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

11 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania;

- obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie wniosku o otwarcie procedury ustnej na nowo

12 Pismem, które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 lutego 2006 r., SGL Carbon wniosła o otwarcie procedury ustnej na nowo, na podstawie art. 61 regulaminu.

- 13 Na poparcie tego wniosku SGL Carbon podnosi, że opinia rzecznika generalnego w niniejszej sprawie nie zawsze w sposób prawidłowy odzwierciedla zarówno stan faktyczny dotyczący stron, jak i ustalenia Sądu. Zawiera ona także argumenty i przypuszczenia, które jak dotąd nie były podnoszone przez strony w pismach ani nie były przedmiotem rozprawy. Opinia ta nie może zatem w wystarczającym stopniu przygotować orzeczenia, lecz wyjątkowo wymaga dodatkowych uwag przed wydaniem przez Trybunał ostatecznego orzeczenia w sprawie.
- 14 W tym miejscu należy przypomnieć, że Statut Trybunału Sprawiedliwości oraz jego regulamin nie dają stronom możliwości przedkładania uwag w odpowiedzi na opinię przedstawioną przez rzecznika generalnego (zob. w szczególności postanowienie z dnia 4 lutego 2000 r. w sprawie C-17/98 Emesa Sugar, Rec. str. I-665, pkt 2).
- 15 Jeśli chodzi o argumenty podnoszone przez SGL Carbon, to należy stwierdzić, że Trybunał może z urzędu, na wniosek rzecznika generalnego lub na wniosek stron zarządzić otwarcie procedury ustnej na nowo na podstawie art. 61 regulaminu, jeżeli uzna, iż sprawa nie została dostatecznie wyjaśniona lub że podstawą rozstrzygnięcia będzie argument, który nie był roztrząsany przez strony (zob. w szczególności wyroki z dnia 13 listopada 2003 r. w sprawie C-209/01 Schilling i Fleck-Schilling, Rec. str. I-13389, pkt 19 oraz z dnia 17 czerwca 2004 r. w sprawie C-30/02 Recheio — Cash & Carry, Zb.Orz. str. I-6051, pkt 12).
- 16 W niniejszej sprawie Trybunał jest zdania, że dysponuje wszelkimi danymi koniecznymi do udzielenia odpowiedzi na postawione mu pytania.
- 17 Dlatego też nie ma potrzeby otwierania procedury ustnej na nowo.

W przedmiocie odwołania

- 18 Na poparcie swojego odwołania SGL Carbon podnosi siedem zarzutów, to jest: naruszenie obowiązku uwzględnienia nałożonych uprzednio kar (zasada *ne bis in idem*), błędne ustalenie kwoty podstawowej przy określaniu kwoty grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie, błędne utrzymanie w mocy zwiększenia grzywny z powodu ostrzeżeń telefonicznych poprzedzających kontrolę z 1997 r., błędne nieuwzględnienie górnej granicy kar ustalonej w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 na 10% wartości skonsolidowanego światowego obrotu, ograniczenie przysługującego wnoszącej odwołanie prawa do obrony poprzez niezapewnienie wystarczającego dostępu do akt sprawy, sprzeczne z prawem nieuwzględnienie braku zdolności płatniczej wnoszącej odwołanie, jak również sprzeczność z prawem ustalonej stopy odsetek.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu obowiązku uwzględnienia kar nałożonych uprzednio przez władze państw trzech: zasada ne bis in idem

Argumentacja stron

- 19 SGL Carbon podkreśla, że Sąd w sposób błędny zakwestionował zastosowanie zasady *ne bis in idem* w stosunkach pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Kanadą z jednej strony, a Wspólnotą z drugiej, przytaczając trzy nietrafne argumenty w pkt 134, 136, 137, 140, 142 i 143 zaskarżonego wyroku.
- 20 Na poparcie swoich twierdzeń wnosząca odwołanie powołuje się w szczególności na wyrok Trybunału z dnia 14 grudnia 1972 r. w sprawie 7/72 Boehringer Mannheim przeciwko Komisji, Rec. str. 1281.

- 21 SGL Carbon wyjaśnia, że wbrew ocenie dokonanej przez Sąd, w niniejszej sprawie występuje niezbędna tożsamość chronionego dobra prawnego. Ponadto kwestia istnienia bądź braku porozumienia w tej dziedzinie jest pozbawiona znaczenia z punktu widzenia obowiązku uwzględnienia nałożonych już kar.
- 22 Zdaniem wnoszącej odwołanie, nawet jeśli Sąd w sposób uzasadniony mógł zrezygnować ze stosowania zasady *ne bis in idem* w sprawach, w których występuje związek z krajami trzecimi, powinien był on wziąć pod uwagę kary uprzednio nałożone w tych krajach, zgodnie z zasadami proporcjonalności i słuszności.
- 23 Komisja stoi na stanowisku, że wnosząca odwołanie w sposób nieuzasadniony powołuje się na zakaz zbiegu postępowań. Zasada *ne bis in idem* nie może być bowiem rozszerzana na sprawy, w których kary zostały nałożone również przez kraje trzecie.
- 24 Komisja uważa, że w dziedzinie prawa konkurencji Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i Wspólnota nie realizują tych samych celów. Ponadto ustawodawstwa w tej dziedzinie nie chronią konkurencji o zasięgu światowym. Regulacje amerykańskie w tej materii dotyczą konkurencji na rynku Stanów Zjednoczonych, podczas gdy zasady obowiązujące we Wspólnocie mają na celu zapobieganie zakłócaniu konkurencji na wspólnym rynku.
- 25 Komisja podsumowuje, że Sąd słusznie orzekł, iż zasada *ne bis in idem* nie znajduje w niniejszym przypadku zastosowania.

Ocena Trybunału

- 26 Na wstępie należy podnieść, że zasada *ne bis in idem*, której został również poświęcony art. 4 protokołu nr 7 do Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, stanowi podstawową zasadę prawa wspólnotowego, której przestrzeganie zapewniają sądy (zob. np. wyroki z dnia 5 maja 1966 r. w sprawach połączonych 18/65 i 35/65 Gutmann przeciwko Komisji EWEA, Rec. str. 149, 172, oraz z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji* Rec. str. I-8375, pkt 59).
- 27 Aby dokonać oceny zasadności zarzutu opartego na naruszeniu tej zasady, należy także stwierdzić, że jak słusznie zauważył Sąd w pkt 140 zaskarżonego wyroku, Trybunał nie rozstrzygnął jeszcze kwestii, czy Komisja jest zobowiązana do zaliczenia kary nałożonej przez władze kraju trzeciego, w sytuacji gdy okoliczności faktyczne przypisane przedsiębiorstwu przez tę instytucję i przez te władze są identyczne, lecz uznał on identyczność zarzucanych przez Komisję i te władze okoliczności faktycznych za wstępny warunek przeprowadzenia tego postępowania.
- 28 Jeśli chodzi o zakres zastosowania zasady *ne bis in idem* w sytuacjach, w których na podstawie przysługujących im kompetencji do nakładania kar w zakresie krajowego prawa konkurencji działania podjęły władze państwa trzeciego, to należy przypomnieć, że sporny kartel jest wpisany w kontekst międzynarodowy, charakteryzujący się w szczególności obowiązywaniem — na odpowiednich terytoriach — systemów prawnych państw trzecich.
- 29 W tym względzie należy stwierdzić, że wykonywanie uprawnień przez władze tych państw, na których spoczywa obowiązek ochrony wolnej konkurencji, podlega, w ramach ich właściwości miejscowej, specyficznym dla tych państw wymogom.

Elementy stanowiące podwaliny systemów prawnych innych krajów w dziedzinie konkurencji obejmują bowiem nie tylko szczególne cele i założenia, lecz także prowadzą do przyjęcia konkretnych przepisów materialnych oraz do wywarcia zróżnicowanych skutków prawnych w zakresie prawa administracyjnego, karnego czy cywilnego w sytuacji, gdy władze tych krajów wykazały istnienie naruszeń reguł mających zastosowanie w zakresie konkurencji.

- 30 Zupełnie inna jest natomiast sytuacja prawna przedsiębiorstwa, wobec którego w dziedzinie konkurencji znajduje zastosowanie wyłącznie prawo wspólnotowe i prawo co najmniej jednego państwa członkowskiego, czyli sytuacja, w której kartel ogranicza się wyłącznie do terytorium, wobec którego znajduje zastosowanie wspólnotowy porządek prawny.
- 31 Wynika z tego, że w sytuacji, w której Komisja nakłada karę za bezprawne zachowanie się przedsiębiorstwa — nawet jeśli źródłem tego zachowania jest kartel o charakterze międzynarodowym — jej celem jest zapewnienie wolnej konkurencji na wspólnym rynku, co stanowi, zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. g) traktatu WE, podstawowy cel Wspólnoty. Ze względu bowiem na szczególny charakter dobra prawnego chronionego na poziomie wspólnotowym, oceny dokonane przez Komisję na podstawie jej uprawnień w tym zakresie mogą w dużym stopniu różnić się od ocen dokonanych przez władze państw trzecich.
- 32 Sąd słusznie zatem orzekł w pkt 134 zaskarżonego wyroku, że zasada *ne bis in idem* nie znajduje zastosowania w sytuacjach, w których właściwe są systemy prawne państw trzecich, a władze tych państw odpowiedzialne za sprawy konkurencji podjęły działania w ramach przysługujących im uprawnień.
- 33 Ponadto Sąd również słusznie orzekł, że nie istnieje inna zasada prawa, która mogłaby zobowiązywać Komisję do uwzględniania postępowań i kar zastosowanych wobec wnoszącej odwołanie w państwach trzecich.

- 34 W tym zakresie należy stwierdzić, że, jak słusznie zauważył Sąd w pkt 136 zaskarżonego wyroku, nie istnieje żadna zasada międzynarodowego prawa publicznego, która zakazywałaby władzom publicznym różnych państw, w tym wymiarowi sprawiedliwości, prowadzenia postępowania wobec osoby fizycznej czy prawnej oraz skazywania jej za te same czyny, za które została już osądzona w innym kraju. Nie istnieje ponadto żadne porozumienie oparte na międzynarodowym prawie publicznym, na podstawie którego Komisja mogłaby, przy ustalaniu kwoty grzywny na podstawie art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, być zobowiązana do uwzględniania grzywnien nałożonych przez władze państw trzecich w ramach wykonywania przysługujących im uprawnień w zakresie prawa konkurencji.
- 35 Należy dodać, że zawarta między Wspólnotą i rządem Stanów Zjednoczonych w dniach 23 września 1991 r. i 4 czerwca 1998 r. umowa w sprawie stosowania zasad wzajemnego poszanowania praw w stosowaniu prawa konkurencji (Dz.U. 1998 L 173, str. 28) ogranicza się do mających wymiar praktyczny zagadnień proceduralnych, jak wymiana informacji i współpraca pomiędzy władzami właściwymi do spraw konkurencji, i w żaden sposób nie dotyczy zaliczania czy uwzględniania kar nałożonych przez którąkolwiek ze stron tej umowy.
- 36 W odniesieniu wreszcie do nieuwzględnienia przez Sąd zasad proporcjonalności i słuszności, powołanych przez wnoszącą odwołanie z ostrożności procesowej, należy zauważyć, że jakiegokolwiek względy wynikające z faktu nałożenia grzywnien przez władze państwa trzeciego mogą być brane pod uwagę jedynie w ramach swobodnego uznania przysługującego Komisji w zakresie ustalania wysokości grzywnien z tytułu naruszenia wspólnotowego prawa konkurencji. Dlatego też nie można wykluczyć, że Komisja weźmie pod uwagę grzywny nałożone wcześniej przez władze państw trzecich, nie będąc jednak do tego zobowiązana.
- 37 Cel polegający na odstraszeniu, który Komisja ma prawo realizować przy ustalaniu kwoty grzywny, służy bowiem zapewnieniu przestrzegania przez przedsiębiorstwa reguł konkurencji ustanowionych w traktacie w zakresie wykonywania przez nie

działalności na wspólnym rynku (zob. podobnie wyrok z dnia 15 lipca 1970 r. w sprawie 41/69 ACF Chemiefarma przeciwko Komisji, Rec. str. 661, pkt 173–176). W konsekwencji oceniając odstrasżający charakter grzywny, która ma zostać nałożona za naruszenie tych reguł, Komisja nie jest zobowiązana do brania pod uwagę ewentualnych kar, które zostały nałożone na przedsiębiorstwo z powodu naruszenia reguł konkurencji krajów trzecich.

- 38 Sąd nie naruszył zatem w jakikolwiek sposób prawa, orzekając w pkt 144–148 zaskarżonego wyroku, że kwota nałożonej grzywny została ustalona zgodnie z prawem.
- 39 Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe rozważania, pierwszy zarzut należy oddalić w całości.

W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na błędnym ustaleniu kwoty podstawowej przy określaniu kwoty grzywny nałożonej na wnoszącą odwołanie

Argumentacja stron

- 40 SGL Carbon jest zdania, że przy obliczaniu grzywny Sąd dokonał błędnego zastosowania kryteriów określania kwoty podstawowej, co stanowi naruszenie zasady równego traktowania albo błąd w ocenie.

- 41 Wnosząca odwołanie wyjaśnia, że rozumowanie Sądu w tym przedmiocie jest błędne w trzech aspektach. Po pierwsze, metoda obliczania zastosowana przez Sąd w obrębie jednej kategorii przedsiębiorstw, w ramach której najpierw sumowane są udziały w rynku i wartości obrotów różnych podmiotów, aby następnie uzyskać średni udział w rynku lub średnią wartość obrotów, nie jest uzasadniona. Po drugie, rozbieżności pomiędzy udziałami w rynku ustalonymi przez Sąd są tak istotne, że nie mógł on zasadnie traktować przedmiotowych przedsiębiorstw w jednolity sposób w obrębie tej samej kategorii. Po trzecie, w stosunku do pozostałych przedsiębiorstw będących adresatami spornej decyzji Sąd uznał z „nadrzędnych względów” różnice w udziałach rynkowych za znacznie mniej istotne i uzasadniające zastosowanie grzywny o charakterze bardziej stopniowym i proporcjonalnym, nie stosując tych samych kryteriów w stosunku do wnoszącej odwołanie.
- 42 SGL Carbon podsumowuje, że została w sposób szczególny pokrzywdzona przez ocenę dokonaną przez Sąd przy matematycznym zastosowaniu zasad obliczania grzywien. W konsekwencji, z uwagi na wskazane błędy w obliczeniach, grzywna, której wysokość została utrzymana w mocy przez Sąd, winna zostać obniżona jeszcze o dodatkową kwotę od 5,1 do 12,2 miliona EUR, w zależności od przyjętej metody obliczania.
- 43 Komisja przypomina, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy ustalaniu kwoty grzywny przysługują jej uprawnienia dyskrecjonalne, które wykluczają stosowanie ścisłej formuły matematycznej. Jeżeli, jak w niniejszym przypadku, naruszenie zostało dokonane przez kilka przedsiębiorstw, należy dokonać oceny względnego znaczenia uczestnictwa w kartelu każdego z nich.
- 44 Komisja ocenia, że Sąd w sposób prawidłowy dokonał kontroli sądowej w tym zakresie, między innymi na korzyść wnoszącej odwołanie. Sąd stwierdził bowiem, że dzieląc członków kartelu na kategorie, Komisja nie ma obowiązku opierać się wyłącznie i z matematyczną ścisłością na wartości obrotu każdego z przedsiębiorstw.

W szczególności za zgodny z prawem Sąd uznał podział członków kartelu na kilka kategorii, który doprowadził do ryczałtowego ustalenia kwoty podstawowej dla przedsiębiorstw należących do tej samej kategorii.

- 45 Komisja podnosi na koniec, że zasady równego traktowania nie naruszają także dokonanych przez Sąd ustaleń dotyczących metody obliczania grzywien.

Ocena Trybunału

- 46 Należy przypomnieć, że jak wynika z ustalonego orzecznictwa (zob. między innymi wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-5425, pkt 240–243 i powołane tam orzecznictwo), Komisji przysługuje szeroki zakres swobodnej oceny w odniesieniu do metody obliczania grzywien i może ona w tych ramach brać pod uwagę różne czynniki, uwzględniając jednak pułap wartości obrotu określony w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17.
- 47 Trybunał podkreślił również, że metoda obliczania określona przez wytyczne obejmuje kilka zmiennych, umożliwiając Komisji korzystanie z przysługującej jej swobody oceny w sposób zgodny z przepisem art. 15 rozporządzenia nr 17 w rozumieniu nadanym mu przez Trybunał (zob. ww. wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 267).
- 48 Niemniej jednak do Trybunału należy zbadanie, czy Sąd dokonał prawidłowej oceny wykonywania przez Komisję owej swobodnej oceny.

49 Należy w tym miejscu podnieść, że Sąd szczegółowo zbadał kwestię, czy progi ilościowe dzielące trzy kategorie przedsiębiorstw dla celów ustalenia podstawowych kwot grzywien zostały określone w sposób konsekwentny i obiektywny.

50 Zgodnie z wyjaśnieniami Sądu zawartymi w pkt 217–219 zaskarżonego wyroku, dzieląc przedsiębiorstwa uczestniczące w kartelu na trzy kategorie i ustalając różne kwoty podstawowe, Komisja opierała się na wartościach obrotów i udziałów w rynku osiągniętych przez członków kartelu w wyniku sprzedaży przedmiotowego towaru na rynku światowym w okresie, którego dotyczyła sporna decyzja.

51 W pkt 224–226 zaskarżonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że wybór kwot podstawowych, dający kwotę 40 milionów EUR w odniesieniu do przedsiębiorstw należących do kategorii pierwszej, do której została zaklasyfikowana SGL Carbon, nie miał charakteru arbitralnego i nie wykraczał poza zakres uprawnień dyskrecjonalnych przysługujących Komisji w tej dziedzinie.

52 W tym miejscu należy stwierdzić, że przedstawiając swoją argumentację, wnosząca odwołanie zmierza do zakwestionowania systemu klasyfikacji przyjętego przez Komisję i zaaprobowanego przez Sąd, skoro według niej wszelkie różnice pomiędzy zainteresowanymi przedsiębiorstwami w zakresie wartości obrotu lub udziału w rynku powinny przełożyć się na przyjęcie odrębnej kategorii dla każdego z przedsiębiorstw biorących udział w kartelu, a tym samym różnej kwoty podstawowej.

53 Do tej argumentacji nie można się przychylić.

- 54 Jak wynika z przedstawionych wyżej uwag Sądu, zbadał on, czy Komisja zastosowała przyjętą przez siebie metodę klasyfikacji przedsiębiorstw i ustalania progów ilościowych dla każdej z kategorii w sposób prawidłowy i konsekwentny. Sąd zbadał również, czy sposób, w jaki zostały podzielone przedsiębiorstwa w obrębie jednej kategorii, jest wystarczająco konsekwentny i obiektywny w porównaniu z innymi kategoriami.
- 55 Należy dodać, że okoliczność, iż inni członkowie kartelu na podstawie właściwych im okoliczności zostali zaklasyfikowani do innych kategorii, nie może podważać uzasadnienia Sądu w przedmiocie sposobu zaklasyfikowania wnoszącej odwołanie.
- 56 Wynika z tego, że podział na kategorie dokonany przez Komisję i zaaprobowany przez Sąd również pozostaje w zgodzie z zasadą równego traktowania.
- 57 W tych okolicznościach zaskarżony wyrok nie narusza prawa w omawianej kwestii.
- 58 Nie można zatem przychylić się do drugiego zarzutu.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na zwiększeniu kwoty podstawowej o 25%

Argumentacja stron

- 59 Zdaniem SGL Carbon zatwierdzone przez Sąd szczególne zwiększenie kwoty podstawowej o 25%, to jest o 15,5 miliona EUR, z powodu udzielenia przez nią

innym przedsiębiorcom ostrzeżeń o zagrożeniu kontrolą Komisji nie jest uzasadnione. Ocena Sądu w tej kwestii jest błędna, ponieważ wnoszącej odwołanie zostały postawione zarzuty dotyczące pewnych faktów, które nie zostały ustalone i które nigdy nie były wcześniej powoływane ani w piśmie w sprawie postawienia zarzutów, ani w zaskarżonej decyzji.

- 60 SGL Carbon zarzuca, że Sąd dokonał błędnej oceny przeprowadzonych przez nią rozmów telefonicznych z trzech powodów. Po pierwsze, Sąd pominął okoliczność, że zachowanie wnoszącej odwołanie nie było zabronione i z tego względu nie mogło podlegać karze w myśl zasady *nulla poena sine lege*. Po drugie, Sąd naruszył zasadę *in dubio pro reo*, przyjmując istnienie faktów, które nie zostały poparte ani twierdzeniami Komisji, ani samego Sądu. Wreszcie Sąd naruszył zasadę równego traktowania.
- 61 Komisja zwraca uwagę, że pierwszy oraz trzeci argument wnoszącej odwołanie, to znaczy naruszenie zasady *nulla poena sine lege* i naruszenie zasady równego traktowania, są niedopuszczalne, biorąc pod uwagę, że zarzuty te były już podnoszone w pierwszej instancji, a w odwołaniu SGL Carbon ogranicza się do powtarzania tych samych argumentów. Powołane zarzuty są w każdym razie bezpodstawne.
- 62 Komisja zauważa, że argument wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym Sąd założył istnienie niekorzystnej dla SGL Carbon motywacji, nie ma znaczenia dla sprawy. Dokonując ustalenia kwoty grzywny, Komisja bowiem dysponuje uprawnieniami dyskrecjonalnymi i nie jest związana ścisłą formułą matematyczną.

- 63 Komisja ocenia, że w ramach kontroli wykonywania owych uprawnień Sąd słusznie potwierdził, iż ostrzeżenia dokonane przez wnoszącą odwołanie stanowiły poważne utrudnienie dochodzenia i że w tym kontekście nie było konieczne rozważanie szczególnej motywacji członka kartelu, który ostrzegł innych.

Ocena Trybunału

- 64 Należy przypomnieć, że w pkt 312 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, iż ostrzeżenie przez wnoszącą odwołanie innych przedsiębiorstw o zagrożeniu kontrolą Komisji może być uznane za okoliczność obciążającą i że wbrew zarzutom wnoszącej odwołanie nie stanowi to szczególnego i samodzielnego naruszenia wspólnotowych reguł konkurencji, lecz zachowanie zwiększające wagę pierwotnego naruszenia. W tym samym punkcie zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził również, że ostrzegając inne przedsiębiorstwa, SGL Carbon zmierzała w istocie do ukrycia istnienia kartelu i do utrzymania jego działalności, co zresztą skutecznie udawało się do marca 1998 r.
- 65 W pkt 313 zaskarżonego wyroku Sąd wyjaśnił, że powołanie się przez wnoszącą odwołanie na art. 15 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 17 jest pozbawione znaczenia dla sprawy, skoro przepis ten dotyczy działań utrudniających o charakterze samodzielnych naruszeń, niezależnych od istnienia kartelu, a ostrzeżenia dokonane w niniejszej sprawie przez SGL Carbon miały na celu zapewnienie dalszego funkcjonowania kartelu, co bezspornie stanowi rażące naruszenie wspólnotowego prawa konkurencji.
- 66 Na koniec, w pkt 315 zaskarżonego wyroku Sąd zauważył, że ostrzeżenia te, jako skierowane do innych przedsiębiorstw, wykraczały poza czysto wewnętrzną sferę SGL Carbon i zmierzały do zastopowania całego dochodzenia prowadzonego przez Komisję w celu zapewnienia dalszego funkcjonowania kartelu.

- 67 Należy zauważyć, że w ramach przedstawionych wyżej rozważań Sąd dokonał pewnych ocen okoliczności faktycznych związanych z zachowaniem się wnoszącej odwołanie.
- 68 W tym miejscu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem jedynie Sąd jest właściwy do dokonywania, po pierwsze, ustaleń faktycznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy nieprawidłowość jego ustaleń wynika z przedstawionych mu akt sprawy, a po drugie, oceny ustalonych okoliczności faktycznych. Ocena okoliczności faktycznych nie stanowi zatem, z wyjątkiem przypadków wypaczenia przedstawionych dowodów, kwestii prawnej, poddanej, w ramach odwołania, kontroli Trybunału (zob. w szczególności wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-470/00 P, Rec. str. I-4167, pkt 40 i powołane tam orzecznictwo).
- 69 Jeśli chodzi o argument wnoszącej odwołanie oparty na rzekomym naruszeniu zasad proporcjonalności i równego traktowania, to należy przypomnieć, że w pkt 309 i 310 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, iż zwiększenie grzywny z powodu ostrzeżenia innych przedsiębiorstw nie wydaje się nieproporcjonalne czy dyskryminujące. Stanowiło to zaaprobowanie uznania przez Komisję tych ostrzeżeń za zachowanie utrudniające ze strony SGL Carbon, zmierzające do ukrycia istnienia kartelu, oraz za okoliczność obciążającą, uzasadniającą zwiększenie nałożonej grzywny.
- 70 Powyższa ocena Sądu nie stanowi naruszenia prawa.
- 71 Z orzecnictwa wynika bowiem (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 240–242), że kwota podstawowa grzywny jest ustalana proporcjonalnie do danego naruszenia, jego waga jest określana przez odwołanie się do licznych innych czynników, w odniesieniu do

których Komisji przysługuje swoboda uznania. Uwzględnienie przy ustalaniu grzywny okoliczności obciążających pozostaje w zgodzie z zadaniem Komisji polegającym na zapewnianiu zgodności z regułami konkurencji.

72 Trzeci zarzut należy zatem oddalić w całości.

W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na nieuwzględnieniu górnej granicy kary, określonej w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17

Argumentacja stron

73 SGL Carbon podnosi, że Sąd nie uwzględnił okoliczności, iż grzywna ustalona przez Komisję przekracza górną granicę kary przewidzianą w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17. Rozumowanie Sądu w tej kwestii jest ponadto wadliwe z powodu braku uzasadnienia.

74 Po pierwsze, SGL Carbon zarzuca Sądowi błąd w ocenie w odniesieniu do wartości obrotu przyjętej dla celów obliczenia grzywny. Sąd pozostawił bowiem nierozstrzygniętą kwestię, czy Komisja powinna oprzeć się na wartości obrotu za rok 1999, czy za rok 2000.

- 75 Po drugie, SGL Carbon zarzuca Sądowi naruszenie art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz zasady *nulla poena sine lege*. Sąd nie wziął bowiem pod uwagę okoliczności, że art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, jako przepis ustanawiający karę, powinien być oceniany z punktu widzenia zasady legalności działań administracji. Zasada ta znajduje zastosowanie zarówno do kwot pośrednich, jak i do ostatecznej kwoty nałożonej kary pieniężnej.
- 76 Po trzecie, skarżąca podnosi, że Sąd naruszył zasadę równego traktowania. W tym zakresie Sąd sam stwierdził, że przy określaniu ostatecznej kwoty grzywny Komisja mogła wziąć pod uwagę szereg czynników. Jednakże jeżeli już Komisja wybiera jedną określoną metodę obliczania, to powinna ją stosować w sposób konsekwentny i niedyskryminujący.
- 77 Na koniec SGL Carbon zarzuca naruszenie obowiązku uzasadnienia przewidzianego w art. 253 WE. Sąd nie wziął bowiem pod uwagę spoczywającego na Komisji obowiązku przedstawienia powodów, dla których nie zastosowała ona obniżenia grzywny w stosunku do wnoszącej odwołanie, która znajdowała się w sytuacji porównywalnej do sytuacji innego przedsiębiorstwa. Wbrew ocenie Sądu, SGL Carbon stoi na stanowisku, że w spornej decyzji Komisja winna była uzasadnić obniżenie grzywny na korzyść innego przedsiębiorstwa.
- 78 Ustosunkowując się do całości argumentacji przedstawionej w ramach tego zarzutu, Komisja podkreśla, że Sąd słusznie oddalił argumenty na jego poparcie, które zresztą były już podnoszone w pierwszej instancji. Ani ostateczna kwota grzywny nałożona przez Komisję, ani kwota obniżona przez Sąd nie przekraczały bowiem 10% wartości całkowitego obrotu osiągniętego przez wnoszącą odwołanie.

- 79 W ocenie Komisji Sąd słusznie potwierdził prawidłowość uwzględnienia wartości obrotu osiągniętego ze sprzedaży towarów będących przedmiotem kartelu. Komisja wyjaśnia, że wartość ta została wykorzystana, obok innych kryteriów faktycznych, do określenia możliwości wpływania przez wnoszącą odwołanie, dzięki dokonaniu naruszeniu, na rynek elektrod grafitowych.
- 80 W odniesieniu do charakteru pułapu określonego w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 Komisja zauważa, że skoro wartość obrotu osiąganego obecnie przez wielkie przedsiębiorstwa międzynarodowe jest znaczna, to jedynie zmienny pułap, uwzględniający wielkość danego przedsiębiorstwa, pozwala na zapewnienie, by grzywny nakładane z tytułu naruszenia wspólnotowych reguł konkurencji wywoływały skutek odstrasżający. Ponadto powyższy przepis jest w tym zakresie wystarczająco precyzyjny, by przedsiębiorstwa, do których się on stosuje, mogły bez trudu określić kwotę grzywny, jakiej mogą oczekiwać.

Ocena Trybunału

- 81 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem (zob. w szczególności wyrok z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 *Musique Diffusion française i in. przeciwko Komisji*, Rec. str. 1825, pkt 117–119 oraz ww. wyrok w sprawach połączonych *Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji*, pkt 257) górna granica 10%, o której mowa w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, odnosi się do wartości całkowitego obrotu danego przedsiębiorstwa, który to czynnik samodzielnie wskazuje na znaczenie przedsiębiorstwa na rynku i możliwość wywierania przez nie na ten rynek wpływu.
- 82 Ponadto z orzecznictwa wynika (zob. w szczególności ww. wyroki w sprawach połączonych *Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji*, pkt 592 i 593 oraz *Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji*, pkt 278), że jedynie ostateczna kwota nałożonej grzywny nie może przekraczać powyższej granicy. W konsekwencji

art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 nie zabrania Komisji przyjęcia, na różnych etapach obliczania, kwoty pośredniej przekraczającej tę granicę, o ile ostateczna kwota grzywny jej nie przekracza.

- 83 Jeśli chodzi o niniejszą sprawę, to należy stwierdzić, że, jak wynika z pkt 367 zaskarżonego wyroku, kwota grzywny nałożonej przez Komisję nie przekracza górnej granicy.
- 84 Przechodząc do argumentu wnoszącej odwołanie związane z naruszeniem przez Sąd zasady równego traktowania i ciężącego na nim obowiązku uzasadnienia, wystarczy przypomnieć, że jak słusznie podniósł Sąd w pkt 367–370 zaskarżonego wyroku, Komisja jest uprawniona do określania powyższej kwoty na podstawie szeregu czynników, w szczególności wagi i czasu trwania dokonanych naruszeń, jak również szczególnych okoliczności właściwych każdemu z przedsiębiorstw będących częścią kartelu.
- 85 Zgodnie z powyższym w ramach korzystania z przysługującego jej swobodnego uznania Komisja winna dokonać indywidualnych ocen w celu zastosowania opisanej metody do różnych przedsiębiorstw.
- 86 Z całości wyżej przedstawionych rozważań wynika zatem, iż dla celów ustalenia kwoty grzywny w niniejszej sprawie Sąd słusznie orzekł, że wnosząca odwołanie nie znajdowała się w sytuacji analogicznej do sytuacji innych przedsiębiorstw oraz że w konsekwencji Komisja zastosowała metodę obliczania spornej grzywny w sposób konsekwentny i niedyskryminujący.

87 Czwarty zarzut należy zatem oddalić.

W przedmiocie zarzutu piątego, opartego na naruszeniu prawa do obrony

Argumentacja stron

88 SGL Carbon podnosi, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa, orzekając, iż Komisja zapewniła jej wystarczający dostęp do akt.

89 Wnosząca odwołanie podkreśla, że twierdzenia Sądu w tym zakresie są wewnętrznie sprzeczne, ponieważ, po pierwsze, zdaniem Sądu Komisja miała ustalić, iż dokumenty dotyczące współpracy przedsiębiorstw nie były częścią jej akt wewnętrznych, lecz należały do akt postępowania, do których przedsiębiorstwa miały dostęp, a po drugie, Sąd wyjaśnił, że dokumenty wewnętrzne zawierały informacje istotne dla obrony wnoszącej odwołanie, ponieważ dotyczyły współpracy przedsiębiorstw, oraz że miały one w istocie wpływ na określenie wysokości grzywny.

90 Według SGL Carbon Sąd również błędnie orzekł, że funkcjonariusz ds. przesłuchań był zobowiązany do poinformowania kolegium członków Komisji wyłącznie o zarzutach istotnych dla dokonania oceny legalności przebiegu procedury administracyjnej, to znaczy o zarzutach uzasadnionych.

91 Komisja podnosi, że argumentacja, zgodnie z którą wnosząca odwołanie nie miała dostępu do akt, jest niedopuszczalna, gdyż nie dotyczy kwestii prawnej, lecz dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych. Tymczasem Trybunał nie jest właściwy

do badania tego rodzaju ustaleń ani też do badania dowodów, które Sąd przyjął na poparcie tychże faktów. W każdym razie przedstawiony zarzut pozbawiony jest uzasadnienia.

- 92 Komisja przypomina, że wnosząca odwołanie sama przyznała się do udziału w kartelu dotyczącym elektrod grafitowych, że Sąd stwierdził, iż SGL Carbon była jednym z członków tego kartelu, oraz że przyznała się ona do dokonania naruszenia. Wnosząca odwołanie nie tylko nie zakwestionowała ustaleń dokonanych przez Komisję w tym zakresie, lecz jeszcze skorzystała z zasad określonych w komunikacie w sprawie współpracy.
- 93 Na koniec w ocenie Komisji argument wnoszącej odwołanie związany ze sprawozdaniem funkcjonariusza ds. przesłuchań winien zostać odrzucony jako niedopuszczalny z powodu braku jakichkolwiek nowych dowodów w tym zakresie.

Ocena Trybunału

- 94 Należy przypomnieć, że poszanowanie prawa do obrony w ramach wszelkich postępowań mogących doprowadzić do nałożenia sankcji, w szczególności grzywnien lub okresowych kar pieniężnych, stanowi podstawową zasadę prawa wspólnotowego, która musi być przestrzegana także w przypadku procedury o charakterze administracyjnym (zob. w szczególności wyrok z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-194/99 P Thyssen Stahl przeciwko Komisji, Rec. str. I-10821, pkt 30).
- 95 W odniesieniu do argumentacji wnoszącej odwołanie dotyczącej dostępu do akt wystarczy zauważyć, że nie podnosi ona kwestii prawnej, lecz opiera się na ustaleniach faktycznych. Tymczasem w pkt 39–41 zaskarżonego wyroku Sąd ustalił, że przedmiotem żądania dostępu do akt w niniejszej sprawie nie był wykaz lub jawne

streszczenie dokumentów. Ponadto ocena dotycząca postępowania z pewnymi dokumentami w toku procedury administracyjnej, dokonana przez Sąd w tych samych punktach zaskarżonego wyroku, nie jest wewnętrznie sprzeczna.

- 96 Jeśli chodzi o argument wnoszącej odwołanie dotyczący raportu końcowego funkcjonariusza ds. przesłuchań, to wystarczy zauważyć, że funkcjonariusz ten nie był zobowiązany do zbadania, czy klasyfikacja wewnętrznych dokumentów była prawidłowa i czy Komisja miała obowiązek zapewnić dostęp do swoich wewnętrznych akt lub dostarczyć wykaz albo streszczenie poufnych dokumentów.
- 97 Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że samo nieprzekazanie dokumentu stanowi naruszenie prawa do obrony tylko wtedy, gdy zainteresowane przedsiębiorstwo może wykazać, po pierwsze, iż Komisja opierała się na tym dokumencie, formułując zarzut naruszenia, a po drugie, iż zarzut ten mógł być udowodniony tylko na podstawie tego dokumentu (zob. w szczególności wyroki z dnia 25 października 1983 r. w sprawie 107/82 AEG przeciwko Komisji, Rec. str. 3151, pkt 24–30 oraz z dnia 9 listopada 1983 r. w sprawie 322/81 Michelin przeciwko Komisji, Rec. str. 3461, pkt 7–9).
- 98 W tym zakresie Trybunał wyjaśnił również, że do zainteresowanego przedsiębiorstwa należy wykazanie, iż wnioski, do jakich doszła Komisja w spornej decyzji, byłyby inne, gdyby dokument, który nie został udostępniony temu przedsiębiorstwu i na którym Komisja oparła stwierdzenie naruszenia, został odrzucony jako materiał dowodowy (zob. wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-123, pkt 73).
- 99 Z całości wyżej przedstawionych rozważań wynika, że dokonana przez Sąd ocena sprawozdania funkcjonariusza ds. przesłuchań, zawarta w pkt 50–54 zaskarżonego wyroku, również nie zawiera naruszenia prawa.

100 Piąty zarzut należy zatem oddalić.

W przedmiocie zarzutu szóstego, opartego na nieuwzględnieniu zdolności płatniczej wnoszącej odwołanie

Argumentacja stron

101 SGL Carbon podaje, że w pkt 370–372 zaskarżonego wyroku Sąd nie wziął pod uwagę okoliczności, iż zdolność płatnicza wnoszącej odwołanie uległa istotnemu osłabieniu w wyniku wysokich grzywien nałożonych na nią przez inne władze zajmujące się regulacją konkurencji, jak również znacznych odszkodowań i odsetek, które zobowiązana była zapłacić w krajach trzecich. W konsekwencji nałożenie kolejnej wysokiej grzywny doprowadza to przedsiębiorstwo na skraj upadłości.

102 Zdaniem wnoszącej odwołanie, podtrzymując w tym zakresie stanowisko Komisji, Sąd naruszył zasadę proporcjonalności oraz zasadę ochrony praw przedsiębiorcy wynikających ze swobody gospodarczej i z prawa własności. Wbrew ocenie dokonanej przez Sąd, Komisja była zobowiązana do zbadania i uwzględnienia zdolności płatniczej wnoszącej odwołanie.

103 Komisja ocenia, że przy określaniu kwoty grzywny wykonała przysługujące jej uprawnienia dyskrecyjne zgodnie z prawem i że nie istniał żaden powód do obniżenia kwoty nałożonej grzywny.

- 104 Komisja dodaje, że Sąd w żaden sposób nie naruszył prawa, orzekając, iż nie jest zobowiązany do uwzględnienia sytuacji finansowej i zdolności płatniczej przedsiębiorstwa przy określaniu kwoty spornej grzywny.

Ocena Trybunału

- 105 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy określaniu kwoty grzywny Komisja nie ma obowiązku uwzględnienia deficytowej sytuacji finansowej zainteresowanego przedsiębiorstwa, gdyż uznanie istnienia takiego obowiązku prowadziłoby do przyznania przedsiębiorstwom najmniej przystosowanym do warunków rynku nieuzasadnionej przewagi konkurencyjnej (zob. wyrok z dnia 8 listopada 1983 r. w sprawach połączonych od 96/82 do 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 i 110/82 IAZ International Belgium i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 3369, pkt 54 i 55 oraz ww. wyrok w sprawie Dansk Røringindustri przeciwko Komisji, pkt 327).
- 106 Należy również zauważyć, że orzecznictwo to nie może w żaden sposób zostać podważone przez pkt 5 lit. b) wytycznych, zgodnie z którym należy wziąć pod uwagę rzeczywistą zdolność płatniczą przedsiębiorstwa. Zdolność ta ma bowiem znaczenie jedynie w „określonym kontekście społecznym”, na który składają się konsekwencje, które miałyby zapłata grzywny, w szczególności w zakresie wzrostu bezrobocia lub pogorszenia sytuacji sektorów gospodarczych dostawców i odbiorców zainteresowanego przedsiębiorstwa.
- 107 Tymczasem wnosząca odwołanie nie przedstawiła żadnego dowodu, który mógłby wykazać istnienie takiego kontekstu.

- 108 Jeśli chodzi o argument wnoszącej odwołanie oparty na swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej i na prawie własności, to wystarczy zauważyć, że zasady te doznają ograniczeń podyktowanych interesem ogólnym i nie mogą być brane pod uwagę w kontekście ustalania grzywny za naruszenie wspólnotowego prawa konkurencji.
- 109 W tych okolicznościach Sąd słusznie uznał, że Komisja w żaden sposób nie naruszyła prawa, oddalając zarzut oparty na niepewnej sytuacji finansowej wnoszącej odwołanie.
- 110 Szósty zarzut należy zatem oddalić.

W przedmiocie zarzutu siódmego, opartego na niezgodnym z prawem ustaleniu odsetek za zwłokę

Argumentacja stron

- 111 SGL Carbon uważa, że Sąd nie rozważył jej argumentacji dotyczącej ustalenia stopy odsetek za zwłokę. Zaskarżony wyrok jest zatem niekompletny i nie może uzasadniać oddalenia podniesionego w tym zakresie zarzutu.
- 112 Komisja zauważa, że Sąd słusznie utrzymał decyzję dotyczącą odsetek za zwłokę i w sposób szczegółowy uzasadnił swoją ocenę w tym przedmiocie. Sąd w szczególności powołał się na utrwalone orzecznictwo dotyczące uprawnień Komisji do ustalania tego rodzaju odsetek.

Ocena Trybunału

- 113 Należy podnieść, że w pkt 475 i 478 zaskarżonego wyroku w odpowiedzi na podniesiony zarzut Sąd powołał się na utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym uprawnienia przyznane Komisji na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 obejmują uprawnienie do określenia daty płatności grzywien i daty, od której rozpoczyna się bieg odsetek, jak również uprawnienie do ustalania stopy tych odsetek i do określania szczegółowych warunków wykonania jej decyzji.
- 114 Gdyby bowiem Komisja nie miała tego rodzaju uprawnień, przedsiębiorstwa mogłyby korzystać z opóźniania płatności, osłabiając tym samym skutek nałożonych kar.
- 115 Zatem Sąd słusznie uznał, że Komisja mogła jako punkt odniesienia przyjąć stopę wyższą od referencyjnej rynkowej stopy oferowanej przeciętnemu pożyczkobiorcy w zakresie niezbędnym w celu zapobieżenia zwłóce w zapłacie grzywiny.
- 116 Sąd na koniec doszedł do wniosku, że Komisja nie przekroczyła swoich uprawnień dyskrecjonalnych przy ustalaniu stopy odsetek.
- 117 Należy zauważyć, że ocena dokonana przez Sąd w żaden sposób nie narusza prawa.
- 118 Siódmy zarzut należy zatem oddalić.

119 Z powyższych rozważań wynika, że odwołanie należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

120 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie SGL Carbon kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) Odwołanie zostaje oddalone.**

- 2) SGL Carbon AG zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy